

Evaluering af forsøg med madordning i grundskolen

Sagsnummer: 22/34698

Sagen afgøres i: Familie-, børne- og læringsudvalget (FBL)

Resumé

Familie-, børne- og læringsudvalget får med denne sag slutevaluering af forsøg med madordning på Thorsager, Mørke og Rosmus skoler.

Sagsfremstilling

Familie- børne- og læringsudvalget besluttede den 5. december 2023 at fortsætte forsøget med madordning på Thorsager, Mørke og Rosmus Skole i første halvår 2024. Det blev samtidig besluttet, at forsøget skal evalueres inden sommerferien 2024. Evalueringen af forsøget foreligger nu fra de tre skoler og gengives kort nedenfor. De tre evalueringer er vedlagt som bilag 1 - Thorsager Skole, bilag 2 - Mørke Skole og bilag 3 - Rosmus Skole.

Thorsager Skole

Thorsager Skole ansøgte om midler til at tilbyde to til tre ugentlige måltider til elever på mellemtrinnet (4.-6. kl.) til en pris på 25-30 kr. Maden skulle leveres af Centralkøkkenet i Rønde, og cirka 75 elever skulle indgå i forsøget. Ved evalueringen af projektet ultimo 2023 vedtog Familie-, børne- og læringsudvalget, at prisen for et måltid skulle reduceres. Tilskudsmidlerne har derfor været anvendt til at reducere prisen pr. måltid og til at dække løntimer til håndtering af maden.

Thorsager Skole har på baggrund af ønsker fra elever og forældre i indskolingen udvidet forsøget, så frokostordningen også har omfattet 3. klasse to gange ugentligt i perioden 15. januar 2024 til sommerferien. Det er i alt 79 elever, hvor forventningen har været, at 2/3 af eleverne ville benytte ordningen, fordi prisen blev sænket til 10 kr. pr. måltid. Henover den seneste periode har tilslutningen til ordningen bevæget sig fra 49 % elevdeltagelse til 57 %.

Der er gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt elever, forældre og medarbejdere, som har handlet om madens kvalitet, påvirkning af elevernes energi, læring og trivsel, ønsker til madordningen og prisniveau.

Forældrene vurderer, at det er godt, at der er adgang til et måltid midt på dagen, at måltidet har positiv effekt på fællesskabet og at børnene lærer at spise andet end det vante. Forældrene vurderer også, at det er positivt, at måltidet er billigt, maden spændende, og det er rart at slippe for at lave madpakker.

Halvdelen af lærerne mener, at måltidet har effekt på elevernes læring og halvdelen, at den er uændret. Til gengæld vurderer 83 % af lærerne, at frokostordningen har en positiv indvirkning på klassefællesskabet og elevernes trivsel.

Kun 16 elever deltog i spørgeskema-analysen. Halvdelen vurderer frokostordningen som positiv for energiniveau, og at de godt kan lide maden.

Thorsager Skole vurderer, at samtalerne mellem børnene om maden, smage, yndlingsretter og idéer til menuplan skaber fællesskab. Hvis et barn, som er tilmeldt ordningen, ikke kan deltage i måltidet på grund af sygdom, har et andet barn, som ikke er med i ordningen, fået mulighed for at prøvespise.

Thorsager Skole vil gerne fortsætte ordningen, hvis der er mulighed for at fortsætte det kommunale tilskud. Skolen ser en fordel i, hvis der er mulighed for at tilbyde ordningen til alle elever, så klassefællesskaberne kan styrkes. Der vil dog skulle arbejdes med logistikken omkring måltidet, da mange måltider skal håndteres på kort tid. Det er skolens vurdering, at prisen på 10 kr. for et måltid har været afgørende for deltagelses-procenten.

Mørke Skole

Mørke Skole ansøgte om en madordning for udskolingseleverne (7.-9. klasse) med cirka 75 elever. Ordningen skulle bestå af et fælles formiddagsmåltid kl. 9.30 mandag, tirsdag og onsdag sammen med

udskolingslærere, og måltidet skulle produceres i eget produktionskøkken. Ønsket var at øge trivlsen og forøge elevernes læringsparathed.

Der er i forsøgets sidste periode efter aftale med skolechefen blevet ændret i projektet, fordi skolens produktionskøkken ikke kunne levere mad i den skala, som var nødvendigt. Derfor blev der lavet en aftale med en ekstern leverandør om levering af mad tre dage om ugen.

Forsøget er blevet udvidet, så 6. klasserne deltager i ordningen. Eleverne har spist det sene morgenmåltid sammen med lærerne, og derfor har deltagelse i måltidet været obligatorisk. Det svarer til, at i alt 63 elever og otte medarbejdere har deltaget i ordningen fra den 1. marts 2024 til skoleårets udgang i juni 2024. Tilskudsmidlerne er blevet anvendt til denne ordning, og ordningen har været gratis for eleverne.

Mørke Skoles evaluering af forsøgsordningen foreligger i bilag 2 som en sammenfatning af resultaterne fra interviews og spørgeskemaundersøgelse blandt eleverne i overbygningen, som giver udtryk for, at de er friskere de dage, hvor der serveres et sent formiddagsmåltid, og at måltidet skaber større tryghed og sammenhold årgangene imellem. Det fremmer samarbejdet på tværs af årgange og har skabt nye relationer mellem eleverne.

Under første del af forsøgsordningen blandede skolen eleverne ved lodtrækning til spisegrupper. Efter ønske fra eleverne er den metode ikke anvendt i anden periode, hvor eleverne selv har valgt deres spisegruppe. Eleverne har været glade for, at personalet deltager i spisningen, fordi det skaber tryghed og skaber bedre relationer til lærerne.

Lærerne vurderer ligeledes, at måltidet har fremmet fællesskaber og skabt positiv stemning både under måltidet og i undervisningen.

Mørke Skole vil gerne fortsætte ordningen, hvis der er mulighed for at fastholde tilskuddet fra kommunen, fordi brugerbetaling vil ekskludere nogle elever. Produktionskøkkenet vil endvidere skulle opgraderes med industriovn og indrettes, så det rent praktisk kan fungere parallelt med at være skolens madkundskabslokale.

Rosmus Skole

Rosmus Skole ansøgte om midler til fællesspisning en gang ugentligt pr. klasse på alle årgange. Tilskudsmidlerne har været anvendt til delvist at dække udgifter ved fællesspisningerne ind. Nogle uger har der derfor været et gratis måltid og andre uger har et måltid kostet 10 kr. Der har ikke været ført kontrol med, om alle betaler, da det har været skolens vurdering, at det har været vigtigst, at alle deltager i måltidet.

Den seneste evaluering dækker januar 2024 til maj 2024. Alle elever på skolen fra 0.-9. kl. har deltaget i ordningen, og fra april 2024 har ordningen også omfattet tidlig SFO. I alt 380 elever har fået tilbuddet om deltagelse.

Det har været skolens tese, at fællesspisning fremmer fællesskaber, og at mætte børn trives og lærer mere. Rosmus Skoles evaluering, som er vedlagt sagen som bilag 3, baserer sig på en række udsagn fra elever, forældre og lærere.

Rosmus Skole beskriver, at elevernes evaluering er positiv, fordi det fælles måltid og praktikken omkring dette skaber plads til snak på tværs og hygge. Forældrene er ligeledes positive, fordi oplevelsen er, at fællesspisningerne har styrket venskaber, fællesskaber og mellemmenneskelig forståelse. Forældrene har givet tilkende, at de gerne vil betale en større andel selv, fordi fællesspisningerne gør en forskel. Lærerne nævner ligeledes styrkelsen af fællesskabet gennem måltidet. Umiddelbart vurderer Rosmus Skole ikke, at forsøget har påvirket elevernes læring, men det er lærernes forventning, at det også på sigt er en effekt.

Rosmus Skole vil gerne fortsætte ordningen. Skolen nævner, at nogle elever ikke har villet spise maden, men jo længere forsøget har været i gang, har denne udfordring fyldt mindre.

Hvis det ikke er muligt at fortsætte ordningen i den nuværende form, hvor måltidet som hovedregel er gratis, foreslår Rosmus Skole en ordning med fællesspisning i klasserne én gang om måneden. Det vil betyde 200 kr. i kommunalt tilskud pr. elev pr. år. Rosmus Skole vil også gerne undersøge, om det er muligt at få forældre til at bidrage ved at betale dele af udgiften for deres barn, og at det fastholdes, at alle børn deltager i fællesspisningerne, uanset om alle forældre medfinansierer ordningen.

Samlet evaluering

De tre forsøg har været forskellige, og kan ikke sammenlignes én til én. Der er dog nogle fælles træk på tværs af tilbagemeldingerne fra skolerne:

- Alle tre skoler beskriver, at de oplever en mærkbar effekt på elevernes trivsel for de årgange, som har deltaget. Måltidet er med til at samle klassen eller årgangen og skabe et rum for dialog. Både elever, lærere og forældre nævner dette.
- Generelt har der været tilfredshed med maden og dens kvalitet.
- De tre skoler har haft forskellige forudsætninger for deltagelse i forsøget. Mørke og Rosmus skoler har produktionskøkkener og har selv kunnet producere måltiderne. Mørke Skole har dog på grund af kapacitetsproblemer ændret til ekstern leverandør. Thorsager Skole har haft Centralkøkkenet i Rønne som leverandør.
- Mørke Skole, som har gennemført forsøget som morgenmadsordning for udskolingselever, angiver i deres evaluering, at eleverne har været friskere og dermed mere klar til læring de dage, hvor der har været fælles morgenmad. Det er dog ikke en eksakt måling, som ligger til grund for dette.

Modeller til implementering af madordning på distriktsskoler i Syddjurs Kommune

I dette afsnit er foretaget en omtrentlig beregning af, hvor stort et tilskud, der vil skulle gives til de enkelte ordninger, hvis disse skulle implementeres på alle 10 distriktsskoler til alle elever, som pr. 5. september 2023 er på knap 4.000 elever inklusiv Pindstrupskolen og HeltidsUndervisning (HU).

Et skoleår har som hovedregel 200 skoledage. Nedenstående beregninger er foretaget ud fra, at ordningen omfatter alle 200 skoledage med det forbehold, der er årgange, der i perioder har prøver, læseferier, er på ekskursioner og lignende, hvor ordningen ikke er relevant. Beregningerne for model 1 – Thorsager-modellen og model 2 – Mørke-modellen rummer derfor en vis usikkerhed.

Model 1 – Thorsager-modellen – prisnedsættelse af frokostmåltid

Modellen baserer sig på en prisnedsættelse et frokostmåltid til 10 kr. i stedet for de 25-30 kr., som var prisen i forsøget i 2023. vil der totalt set pr. dag skulle budgetteres med 3.000 kr. pr. elev pr. skoleår ved et tilskud på 15 kr. pr. måltid.

Hvis alle elever skal have adgang til et frokostmåltid til en pris på 10 kr., og der er tale om en indkøbspris eller produktionspris på 25 kr. pr. dag, giver det en udgift på 12 mio. kr. pr. år. Hertil kommer udgifter til personale, som skal håndtere måltidet og skalering af serverings- eller produktionskøkken.

Model 2 – Mørke-modellen – fælles morgenmåltid

63 elever og 8 ansatte deltog i det fælles morgenmåltid for en udgift på 196.500 kr. Det giver en gennemsnitspris på i forsøgsperioden på 2.770 kr. pr. elev for cirka halvdelen af skoleåret (100 skoledage). Ved en fuldskalering af forsøget set i forhold til et helt skoleår med 200 skoledage er det en pris pr. elev på 5.540 kr.

Modellen betyder behov for et tilskud på cirka 22 mio. kr., og modellen rummer samme usikkerhed som model 1 med hensyn til antal relevante skoledage, hvor det kan forventes fuld elevdeltagelse.

Model 3 – Rosmus-modellen - fællesspisninger

Rosmus Skole angiver, at der vil være en månedlig udgift på 20 kr. pr. elev og 200 kr. årligt pr. elev ved en fællesspisning pr. klasse 10 måneder af året.

Ved en fuld kommunal finansiering er det en udgift på 800.000 kr. baseret på 200 kr. pr elev ved 4.000 elever.

Den oprindelige model for fællesspisning på Rosmus Skole en gang ugentligt blev gennemført inden for en tilskudsramme på 196.000 kr. Der er 18 klasse på Rosmus Skole, hvilket betyder, at det har kostet cirka 11.000 kr. pr. klasse i de to perioder, som næsten dækker et fuldt skoleår.

Der er 197 klasser på distriktsskolerne i Syddjurs Kommune. Hvis alle disse klasser skal bespises én gang ugentligt i skoleåret, estimeres det, at være en udgift på cirka 2,2 mio. kr. årligt.

Rosmus Skole har selv stået for produktionen af mad til fællesspisninger, fordi skolen har et produktionskøkken. Det betyder, at de ni skoler, som ikke har tilstrækkelige køkkenfaciliteter, der betyder, at de kan producere til fællesspisninger, skal have etableret eller opdateret deres faciliteter. Alternativt må det forventes at omkostningen pr. elev vil blive større, hvis skolerne skal indgå i ordningen via eksterne leverandører.

Rosmus Skole angiver, at der har været egenbetaling for nogle af måltiderne på 10 kr. pr. elev. Så opkrævningen af dette beløb har været medvirkende til, at ordningen har kunnet hænge sammen.

Baggrund

Med Budget 2023 blev der afsat 500.000 kr. til forsøg med madordning på skoler.

Som en del af Budget 2023 blev det besluttet at gennemføre et forsøg med madordning i folkeskolen. Familie-, børne- og læringsudvalget besluttede på baggrund af en ansøgningsrunde, at Thorsager, Mørke og Rosmus fik del i midlerne til forsøgsordningen. De tre skoler igangsatte forsøgene i foråret 2023 forsøg, som blev evalueret ultimo 2023. På baggrund af evalueringerne besluttede Familie-, børne- og læringsudvalget, at de tre skoler skulle fortsætte forsøget indtil skoleårets afslutning sommeren 2024, og at forsøgene skulle evalueres med henblik på at opstille forslag til modeller for en eventuel bredere implementering af det trivselsfremmende måltid.

Vurdering

Administrationen vurderer, at alle tre forsøg har holdt sig inden for de rammer, som er ansøgt med mindre justeringer. De tre forsøg har været meget forskellige, og det afspejler sig også i evalueringerne. Evalueringerne baserer sig på interviews, spørgeskemaanalyser og selvrapporterede oplevelser. Sidstnævnte må tages med forbehold.

Generelt har der været stor tilfredshed med forsøget, især fordi det vurderes at have fremmet trivslen blandt eleverne.

Administrationen vurderer herudover, at der ud over det trivselsfremmende i måltidet kan arbejdes med at produktion og/eller servering af måltidet indgår systematisk i det pædagogiske arbejde og i elevernes læring.

Thorsager og Mørkes forsøgsordning er omkostningskrævende med et behov for henholdsvis 12 mio. kr. og 22 mio. kr. årligt. Rosmus' forsøgsordning er den mindst tilskudskrævende på cirka 2,2 mio. kr. årligt. Dette er baseret på egenproduktion af fællesmåltiderne. Der kan derfor være en anlægsudgift til produktionsfaciliteter forbundet med, at alle skoler bliver i stand til at tilbyde et fælles måltid pr. klasse pr. uge. Der vil eventuelt også være afledte omkostninger til personaleressourcer til produktion og håndtering af maden.

Forsøget med madordning på udvalgte skoler bidrager til opnåelse af målsætninger Familie-, børne- og læringspolitik 2023-2026. Det gælder for Fokusområde 1 "Læring og trivsel" og Fokusområde 2 "Stærke børnefællesskaber", da den foreløbige evaluering viser en bedre trivsel hos eleverne, og at måltidet skaber rammen om at styrke klassefællesskaber. Endvidere bidrager projektet til opnåelse af målsætningen under Fokusområde 6 "Borgerdialog", idet forældrebestyrelser har været inddraget i at sætte rammerne for de enkelte projekter.

Økonomi og organisatoriske konsekvenser

Der var med vedtagelsen af Budget 2024 afsat 500.000 kr. i 2024 til fortsættelse af forsøget med madordninger i Folkeskolen. Med forslaget om at fortsætte de tre forsøg fra 2023, er der i 2024 tildelt

følgende beløb til de tre skoler: Thorsager Skole – 107.000 kr., Mørke Skole – 196.500 kr., Rosmus Skole – 196.500 kr.

Der er i overslagsårene afsat 0,5 mio. kr. til madordning på skolerne.

Videre proces

Evalueringen danner baggrund for beslutning om, hvorvidt der skal implementeres en fælles model for madordning på kommunale skoler, og hvordan den skal finansieres herunder eventuelle behov for anlægsinvesteringer.

Indstilling

Direktøren for Sundhed og Dannelse indstiller til Familie-, børne- og læringsudvalget at

- 1) tage evalueringen af forsøg med madordning til efterretning
- 2) godkende, at evalueringen oversendes til arbejdet med Budget 2025.

Beslutning i Familie-, børne- og læringsudvalget (FBL) den 11-06-2024

Ad 1) Taget til efterretning.

Ad 2) Godkendt. Familie-, børne- og læringsudvalget ser meget positivt på erfaringerne fra de tre forsøgsmodeller og ønsker en opmærksomhed på, at fællesspisning kan styrke trivsel fællesskab på skolerne.

Fraværende:

Mohammad Steitan (Ø)

BILAG

1 - 6223100	Åben	Thorsager Skole Maj 2024 - evaluering af forsøg med madordning på skoler 2024	(136903/24)	(H)
2 - 6223104	Åben	Mørke Skole 2024 - Evaluering af forsøg med madordning på skoler maj 2024	(136907/24)	(H)
3 - 6223103	Åben	Rosmus Skole 2024 - Evaluering af forsøg med madordning på skoler 2024	(136906/24)	(H)

Evaluering af forsøg med madordning på skoler

Skolens navn:

Thorsager Skole og Børnehus

Resumé: Hvad blev der søgt midler til?

Fællesbestyrelsen i Thorsager Skole og Børnehus har i efteråret 2022 revideret husets kostpolitik. Vi har i den forbindelse blandt andet talt om fællesskab, sundhed, vaner og ønsket om at hele huset på sigt bliver en del af en kostordning.

Vi ser det at spise sammen og spise sundt som god læring og styrkelse af fællesskabet. At spise sammen giver gode vaner mod til at smage forskelligt og de gode historier om maden, økologi og bæredygtighed bliver delt – alt mulig andet af værdi og vigtighed deles også, når man spiser sammen.

Som nævnt vil vi gerne etablere kostordning for både skole og børnehus. Vi ser dette projekt med frokostordning i skolen som en oplagt mulighed for at gøre os nogle erfaringer praktisk såvel som omkring pris og behov. Mellemtrinet 4-6.klasse var vores målgruppe i første del af dette projekt, men mange elever og forældre til elever i indskoling har spurgt om at være med, så i anden omgang har vi tilbudt frokostordningen til 3-6.klasse. Vi vil i denne anden del af projektet også udbyde frokostordningen 2 gange ugentligt.

Der er 79 elever i 3.-6. klasse. Vi forventer, at 2/3 dele af eleverne vil benytte sig af ordningen, fordi prisen sænkes til 10,00 Kr., og derved kan betragtes som symbolsk. Dog har gratisperioden i første del af projektet vist os, at når maden serveres til alle, og man ikke skal tilmeldes, er der flere børn, der får mod på at smage og altså deltage i ordningen.

Kvantitativ evaluering:

- Hvilke årgange deltog i forsøget og stemmer dette overens med ansøgningen?
I ansøgningen beskrev vi, at mellemtrin – altså 4, 5 og 6. klasse skulle deltage.
I første del af projektet, som løb hen over en sommerferie, blev 3. klasse til 4.klasse. Vi erfarede her, at 3.klasse rent praktisk kunne hente mad og rydde væk efter sig, og har derfor valgt at tilbyde ordningen til 3. klasse også.
- Hvor mange elever har benyttet sig af tilbuddet set i forhold til forventningen?
Vores forventning var, at 2/3 af eleverne ville deltage i ordningen, fordi prisen kunne holdes nede. I denne periode deltog 49% fra start og løbende er flere blevet tilmeldt, så vi nu er oppe på 57% elever, der deltager i ordningen. Der løber løbende tilmeldinger ind.
- I hvor lang en periode har forsøget været gennemført – start- og sluttidspunkt?
Projektets anden del startede op d.15/1 2024 og løber frem til sommerferien 2024.
- Har der været udgifter forbundet med forsøget ud over de tilskudsmidler, som skolen har modtaget og hvilke?
Tilskudsmidlerne har dækket projektet. Kravet fra leverandøren Centralkøkkenet i Rønde er, at vi skal aftage minimum 50 portioner pr. levering, og prisen for en portion er 30 kr.

Tilskudsmidlerne har således dækket, at vi har kunnet sænke udsalgsprisen til 10 kr. pr portion mad samt til løntimer til anretning og afrydning af maden.

Kvantitativ evaluering:

Evalueringen blandt elever, forældre og medarbejdere har været en spørgeskemaundersøgelse, som har løbet fra projektets afslutning d. 19/4 2024 til d.29/4 2024. Vi har ligesom i projektets første del været interesseret i flg. temaer:

kan du lide maden, madens kvalitet, påvirker det elevernes energi og læring positivt, påvirker det elevernes trivsel positivt, ønske om at fortsætte madordning og passende prisniveau.

- **Havde forsøget den effekt af madordningen, som var forventet. Hvis ja, hvilke positive effekter?**

forældre har svaret på undersøgelsen, heraf har 88 % barn, der er tilmeldt ordningen
Responserne fra forældrene indeholder alle en variant af følgende tre svar, at
frokostordningen er godt for deres barn fordi:

- det er en måde at sikre et godt måltid mad også midt på dagen,
- det at spise det samme giver børnene noget at være fælles om,
- børnene lærer at spise andet end det vante, fordi de ser kammeraterne, gør det

Derudover nævnte flere forældre, at frokostordningen er

- billig
- det er skønt at slippe for at lave madpakke
- det er god og spændende mad

Responserne fra lærerne fortæller, at frokostordningen har fungeret godt og har påvirket eleverne læring positivt. 6 lærere har deltaget i undersøgelsen.

50 procent af lærerne vurderer, at eleverne har haft mere energi og en smule bedre indlæring. 50 pct svarer, at de oplever at eleverne har samme mængde energi og indlæring som på dage uden frokostordning. 83% af lærerne oplever, at frokostordningen har en positiv indvirkning på klassefællesskabet og elevernes trivsel.

16 elever har deltaget i undersøgelsen. Her tilkendegiver over halvdelen af eleverne, at det er rigtig godt at have frokostordning, at de får mere energi, og at de kan lide maden.

De store elever fra 6.klasse har gjort det til et ærefuldt hverdags arbejde at møde ind i køkkenet og anrette maden og dele den ud til de elever der kommer og henter den. Eleverne oplever her andre sider hos sig selv og hinanden.

Alle elever, lærere og forældre, som har deltaget i undersøgelsen, tilkendegiver, at de ønsker at frokostordningen fortsætter.

Anbefalinger og idéer:

- Er der andre perspektiver – positive og negative – der skal fremhæves ved forsøget?

Frokostordningen har nu fungeret så længe, at børnene taler om den, som noget vi har. Vi hører, at børnene taler om favoritterter og de kommer med ønsker til menuplanen.

Ligesom i første del af projektet oplever vi, at børnene har fokus på god mad, de smager anderledes mad, end de er vant til og der er dialog blandt børnene om den mad, de glæder sig til.

Ved sygdom er der klassekammerater, der følgelig ikke får spist sin mad, Den "ekstra" portion har givet mulighed for at børn, der ikke deltager i frokostordningen, har kunnet smage en ret. Flere børn, der har taget mod til sig og således "prøvespist", har fortalt om den gode oplevelse og fortalt, at de gerne vil prøve det igen.

- Ville skolen fortsætte ordningen/forsøget, hvis det var muligt eller ville der skulle justeres – hvis ja, hvorledes?

Vi vil helt klart ønske, at vi kunne fortsætte frokostordningen!

Vi vil gerne se frokostordningen ind i et bredere fællesskabsperspektiv og altså ikke blot den enkelte elevs læring og trivsel. Derfor vil vi gerne tilbyde frokostordningen til alle, så klassefællesskabet styrkes og at glæden ved mad – og anderledes mad, deles.

Hvis alle elever tilmeldes ordningen, vil vi dog skulle tænke kreativt og alternativt pladsmæssigt i forhold til at skulle håndtere mange portioner hurtigt (erfaring fra gratisperioden i første del af projektet)

Der er også som beskrevet i evalueringen af projektets første del en opgave i at holde styr på, hvem der er tilmeldt frokostordning. Centralkøkkenet har en løsning hertil, hvis ordningen bliver permanent.

Prisen på 10 kr. pr måltid har helt sikkert betydet, at flere har kunnet prioritere at vælge frokostordningen til.

Evaluering af forsøg med madordning på skoler

Skolens navn: Mørke Skole

Resumé:

Der blev til første runde søgt midler til at lave en frokostordning for overbygningen 7., 8. og 9. klasse. Et pædagogisk mål hvor lærerne spiser med, og hvor der dannes fællesskaber på tværs af overbygningen. Fællesskaber der kan bygges videre på i sociale og faglige sammenhænge. Der blev serveret mad de tre første dage på ugen.

Der har til denne runde af forsøget været en ændring. Vi har måtte erkende, at vores køkken ikke helt var gearet til at lave mad i den skala. Vi mangler bl.a. en stor ovn der kan bistå i produktionen af mad, i en skala som de almindelige ovne ikke kan håndtere. Køkkenets indretning har gjort det svært, for den medarbejder der har lavet maden at holde til produktionen - det har været lidt for opslidende. Derfor besluttede vi, at maden ikke skulle produceres på skolen. Vi har indgået et samarbejde med Cantina fra Skødstrup, der leverer maden tre dage om ugen. Maden fungerer fortsat som et pædagogisk måltid, eleverne spiser sammen på tværs af klasserne og personalet er også deltagende.

Kvantitativ evaluering:

- *Hvilke årgange deltog i forsøget og stemmer dette overens med afsøgningen?*
Elever fra overbygningen + deres lærere spiste med, dette er fuldt i overensstemmelse med ansøgningen. I forbindelse med overgangen fra skoleåret 2023/2024 til skoleåret 2024/2025 har vi valgt, at 6. klasserne skal spise med de sidste 14 dage før ferien. Dette ser vi fortsat som en naturlig overgang.
- *Hvor mange elever har benyttet sig af tilbuddet set i forhold til forventningen?*
2023/2024: 63 elever & 8 personaler svarende til alle elever og medarbejdere.
- *I hvor lang en periode har forsøget været gennemført – start- og sluttidspunkt?*
Start 1/3 2024 – slut 26/6 2024
- *Har der været udgifter forbundet med forsøget ud over de tilskudsmidler, som skolen har modtaget og hvilke?*
Nej, skolen har ikke haft ekstra udgifter.

Kvantitativ evaluering:

- *Havde forsøget den effekt af madordningen, som var forventet?*
Forsøget har denne gang gradvist levet op til forventningerne.
Gennem interviews og spørgeskemaundersøgelse mm. giver eleverne i overbygningen udtryk for en større friskhed og glæde de dage, vi serverer mad. Eleverne giver fortsat udtryk for, at det skaber større tryghed og større sammenhold årgangene imellem.
Eleverne giver desuden udtryk for, at det er blevet lettere at samarbejde på tværs af årgange, og der er dannet nye relationer imellem elever. Vi har lyttet til elevernes ønske om, ikke at lave grupperne ved tilfældig lodtrækning. Vi lader eleverne selv beslutte hvor de sidder, men sikrer at årgangene bliver blandet.
Eleverne er glade for at personalet deltager i spisningen – det skaber tryghed og hjælper dem med, at danne relationer til lærere, de ikke har i så mange lektioner.

Lærerne giver udtryk for et større fællesskab og positive stemninger omkring maden og i undervisningen.

Generelt er der enighed blandt personale og elever om, at den mad der blev lavet på skolen var bedre end den mad der bliver leveret.

Vi er i stadig dialog med Cantina omkring sammensætningen af måltiderne. Udskolings elever er meget specifikke ift. den mad de kan lide, det var nemmere at ramme/tilpasse, da vi selv stod for måltidets sammensætning.

Anbefalinger og idéer:

- *Er der andre perspektiver – positive og negative – der skal fremhæves ved forsøget?*
Der er fortsat skemamæssige udfordringer omkring lokalebrug, da produktionskøkket ligger i skolens madkundskabslokale.
- Skal forsøget fortsætte, er vi nødt til at få indrettet vore produktionskøkken anderledes. Der skal være en industriovn og mere bordplads.
- *Ville skolen fortsætte ordningen/forsøget, hvis det var muligt eller ville der skulle justeres – hvis ja, hvorledes?*
- Ordningen ville helt klart fortsætte under forudsætning af, at der stadig ville være tilskud fra Kommunen. En abonnementsordning ville ekskludere nogle børn og familier.
- *Andre bemærkninger til forsøget.*
En enig fællesbestyrelse og personalegruppe har bakket op om forsøget.

Evaluering af forsøg med madordning på skoler 2024

Skolens navn: **Rosmus Skole**

Resumé:

Vi har i rigtig mange år haft særlig fokus på at tilbyde skolebørnene et frisklavet og sundt måltid. Vi har (af egen lomme) finansieret et produktionskøkken, der ligger centralt placeret i skolen, så duften af friskbagt brød kan brede sig. Vi har været rigtig glade for den ordning og en stor del af skolens elever køber 1-2 gange om ugen varm mad i boden. Det er en madordning som vi især i de senere år (corona nedlukninger, prisstigninger etc.) har haft sværere og sværere ved at få gjort rentabel.

Vi har alligevel valgt at fastholde tilbuddet, da vi oplever det som en vigtig del af en lang skoledag, at kunne få/købe mad. Mange børn på skolen har en ekstra lang dag, da transporten fylder særlig meget på en landskole. Der kan være 45 min i bussen til/fra skole. Samtidig pendler mange forældre, så der er også på den led mange børn med lange dage.

Vi drømmer om at kunne tage skridtet videre hen imod et fællesskabs skabende måltid. Det vil sige, at alle i en klasse spiser sammen og det samme.

Vi vil gerne undersøge, hvad det kan bidrage med ind i fællesskabet at tage den vigtige dimension med. Et sådant forsøg vil give særlig god mening i vores område, hvor de socioøkonomiske faktorer har udfordrende indvirkning på læring og trivsel.

Vi har valgt en model, hvor klasserne (0.-9. kl.) på skift tilbydes et måltid i klassen. For hver klasse har det været med fællesspisning én dag om ugen i en periode forår 2023 og efterår 2023.

På baggrund af forlængelsen af forsøget har vi fortsat på samme måde i vinter/forår 2024.

Børn og voksne forbereder måltidet i klassen og dækker bord. Maden hentes på fade i boden og spises sammen. Efterfølgende bringer duksene rester og service tilbage.

I nogle uger har det været gratis og i andre uger har vi opkrævet kr. 10 for spisningen. Vi har valgt ikke at føre kontrol med betaling, da det vigtige i dette forsøg er, at alle spiser uanset om der er betalt eller ej.

Tiden er kommet til at indføre skolemad i Danmark og vi bør tage ved lære af erfaringerne fra mange andre lande – herunder de nordiske. Vores forsøg på Rosmus Skole har taget udgangspunkt i at finde en model for indførelse af skolemad – et fælles måltid for alle i klassen.

Kvantitativ evaluering:

Hvilke årgange deltog i forsøget og stemmer dette overens med afsøgningen?

Alle elever i 0.-9. kl. har deltaget. Fra april også TidligSFO.

Hvor mange elever har benyttet sig af tilbuddet set i forhold til forventningen?

Alle 380 børn har fået det tilbudt i perioden. Der har været 2-3 børn som er så allergiske, at de ikke kan spise mad fra et køkken, hvor der er mulighed for "forurening" med de "farlige" fødevarer. Disse børn har ikke spist af den fælles mad.

I anden omgang af forsøget i 2024 har vi været bedre til at indarbejde børnenes allergier (eller kulturelle barrierer) i fællesspisningen. Hvis elev/lærer dagen inden den ugentlige fællesspisning fortæller køkkenet om udfordringen, så har vi nu gode erfaringer med at kunne finde en pragmatisk løsning.

I hvor lang en periode har forsøget været gennemført – start- og sluttidspunkt?

Fra påske til november 2023 og igen fra januar til maj i 2024.

Har der været udgifter forbundet med forsøget ud over de tilskudsmidler, som skolen har modtaget og hvilke?

Vi har brugt de ansøgte midler på forsøget.

Kvantitativ evaluering:

Havde forsøget den effekt af madordningen, som var forventet?

Vi har lavet forsøget ud fra følgende tre teser:

1. At mætte børn trives bedre
2. Mætte børn lærer mere
3. At børn, der spiser sammen får styrket fællesskabet

Der er en klar tilbagemelding fra eleverne, fra forældrene og fra lærere/pædagoger at forsøget har haft effekt.

Den primære effekt er på trivsel og fællesskab.

Elevrådet har haft til opgave at drøfte effekterne i alle klasser. Tilbage meldingen herfra er samlet i disse tre effekter (med elevernes ord):

1. Det er hyggeligt at spise sammen i klassen
2. Det giver bedre fællesskab og man får snakket mere sammen med alle
3. Mange føler sig friskere (og mere klar til læring) sidst på dagen, de dage der er fællesspisning.

I trivselsmålingen gennemført foråret 2024 ligger Rosmus Skole bedst i Syddjurs Kommune. Dette kan hænge sammen med effekten af fællesspisningen.

Hvis ja, hvilke positive effekter?

Har samlet nogle repræsentative udsagn:

Børn:

"Jeg kunne godt lide, at vi skulle hente maden og gøre klar i klassen, og at hygge med hele klassen da vi skulle spise".

"Det er det bedste jeg har smagt".

Forældre:

"Der er ingen tvivl om, at mennesker der spiser sammen styrker bånd, forståelse, venskaber mm. Jeg håber det kan lade sig gøre at fortsætte fællesspisninger".

"Vi bakker 100% op om konceptet med fællesspisning, og håber det bliver en fast del af børnenes hverdag. Vi vil også gerne betale en større andel selv, hvis det kan gøre en forskel".

I bestyrelsen er der stor opbakning og ønske om at kunne fortsætte.

Lærere/pædagoger:

"Vi har haft nogle rigtig gode fællesspisninger. Synes det giver en masse godt til fælles hygge, samtaler om mad, prøve nyt etc".

"Det har bidraget til hyggeligt fællesskab omkring maden".

"Det er megahyggeligt og bidrager til fællesskabet"

Opsamling:

Som det ses af ovenstående er den umiddelbare største effekt af fællesspisningen på trivsel og fællesskab.

Som det ses af elevrådets evaluerings pkt 3., så er børnene (efter elevernes egen vurdering) friskere og mere klar til læring på dagene, hvor de har haft fællesspisning.

Vi har i dette forsøg ikke umiddelbart kunne aflæse en sikker effekt på læringen, men vi er dog sikre på, at hvis trivsel og fællesskab øges, så vil læringen "følge med".

Hvis nej, hvad forhindrede forsøgets succes?

Hvis vi igen får mulighed for fællesspisninger, så vil vi inddrage eleverne yderligere i både det praktiske omkring måltidet samt udviklingen af retter. Vi vil gerne både sikre, at der er noget på måltidet for alle ganer, men også gerne udfordre smagsløg mm. en smule.

Mange børn har særlige ønsker og noget de ikke vil spise. Derfor er det vigtigt med alternativer og fleksibilitet. Jo længere forsøget har været i gang – jo mindre har dette "fyldt".

Anbefalinger og idéer pba vores "forsøg" med madordning/fællesspisning:

Er der andre perspektiver – positive og negative – der skal fremhæves ved forsøget?

Der er ingen tvivl om, at skolemad/fællesspisning er et rigtig godt greb ift. at højne trivsel og fællesskab i skolen. Alle involverede – børn, forældre og lærere/pædagoger – er alle begejstrede. Skolemad dagligt vil have effekt på både læring og trivsel, mens skolemad sjældnere primært vil have effekt på trivsel og fællesskab.

Ville skolen fortsætte ordningen/forsøget, hvis det var muligt eller ville der skulle justeres – hvis ja, hvorledes?

Klasserne på Rosmus Skole har i perioden haft en ugentlig dag med fællesspisning. Hvis muligt ville vi fortsætte den rutine.

Hvis mindre – så vurderer vi, at fællesspisning en dag pr. måned fortsat vil give positive resultater på trivsel og fællesskab. Udgiften til en månedlig fællesspisning vil være ca. 20 kr. i 10 måneder. For 200 kr. pr. barn vil vi på den måde kunne gøre en væsentlig forskel.

Vi kunne i et næste skridt undersøge hvor vidt forældrene kunne bidrage til finansieringen? Dog under den forudsætning, at ALLE børn jo uanset forældrenes betaling skal deltage i fællesspisningen.

På vegne af skolen og fællesbestyrelsen, Lars Robdrup, skoleleder